

PATVIRTINTA
Šalčininkų rajono
savivaldybės tarybos
2020 m. vasario 13 d.
sprendimu Nr. T-260

ŠALČININKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2019 M. VEIKLOS ATASKAITA

I SKYRIUS BENDROJI DALIS

Šalčininkų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau Biuras) yra savivaldybės biudžetinė įstaiga. Biuro veiklos tikslas – rūpintis Šalčininkų rajono savivaldybės gyventojų sveikata, vykdyti savivaldybės teritorijoje Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą savivaldybių visuomenės sveikatos priežiūrą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, gerinti gyvenimo kokybę, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

II SKYRIUS ĮSTAIGOS DARBUOTOJAI

Biure 2019 m. dirbo 14 darbuotojų (2 administracijos darbuotojai, 11 visuomenės sveikatos specialistų, 1 techninio personalo darbuotojas). Iš viso užimta 12,15 etatų: 8,15 etato – ugdymo įstaigose ir 4 etatai – biure. Dauguma darbuotojų turi aukštesnįjį išsilavinimą. Vidutinis darbuotojų amžius – 40 metų.

III SKYRIUS DOKUMENTŲ VALDYMAS IR VIEŠIEJI PIRKIMAI

Biure už dokumentų rengimą ir tvarkymą, personalo valdymą atsakingi Biuro direktorius ir vyr. buhalteris. 2019 metais Biure iš viso apskaityti 194 dokumentai. Iš jų: užregistruotų gautų dokumentų - 109, parengtų siunčiamųjų dokumentų – 85.

Viešieji pirkimai vykdyti vadovaujantis aktualiomis teisės aktų redakcijomis, reglamentuojančiomis viešuosius pirkimus. 2019 m. įvykdyti 179 mažos vertės pirkimai.

IV SKYRIUS PRIVALOMASIS SVEIKATOS MOKYMAS

2019 m. išduoti 333 privalomojo sveikatos mokymo pažymėjimai. Iš jų: pirmosios pagalbos mokymai – 121 pažymėjimas, higienos įgūdžių mokymai – 206 pažymėjimai, mokymai apie alkoholio ir narkotikų žalą žmogaus sveikatai – 6. Iš viso Biure parengta 17 mokymų programų.

V SKYRIUS FINANSAVIMAS IR JO ŠALTINIAI

2019 m. Biurui buvo padidintas finansavimas (žr. 1 pav.) – žymiai padidėjo darbuotojų atlyginimai, o dalis lėšų skirta įvairių veiklų organizavimui. Biuro biudžetą sudarė 351,5 tūkst. Eur lėšų, kurias sudarė Valstybės biudžeto lėšos, Savivaldybės biudžeto lėšos ir specialiosios lėšos, gautos už privalomuosius mokymus (žr. 1 lent.). Iš Savivaldybės biudžeto lėšų panaudota 17,3 tūkst. Eur: Šalčininkų rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2019-2021 metų programos vykdymui, konferencijos „Priklausomybių prevencija, iššūkiai ir pagalba. Atsakingi esame visi“ organizavimui, paskaitų ciklo mokyklose „Šeimos planavimas – misija įmanoma“ organizavimui bei transporto išlaidoms. 2019 m. įsiskolinimų Biuras neturėjo.

Tūkst.
(Eur.)

11 pav. 2016-2019 m. Šalčininkų rajono visuomenės sveikatos biuro biudžetas (tūkst.).

1 lentelė. Finansavimo šaltiniai ir lėšų paskirtis.

Eil.nr.	Finansiniai šaltiniai ir lėšų paskirtis	2019 m. (tūkst.Eur)
1.	Valstybės biudžeto lėšos (2+5)	332,4
2.	Mokinių sveikatos priežiūrai (3+4)	203,9
3.	Darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui	162,3
4.	Prekių ir paslaugų naudojimui	41,6
5.	Visuomenės sveikatos stiprinimui ir stebėsenai (6+7)	90,4
6.	Darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui	63,2
7.	Prekių ir paslaugų naudojimui	27,2
8.	Sukurti ankstyvojo savižudybių atpažinimo ir kompleksinės pagalbos savižudybės grėsmę patiriantiems asmenims teikimo sistemą	38,1
9.	Savivaldybės biudžeto lėšos (10+11+12)	17,3
10.	Šalčininkų rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2019-2021 metų programos vykdymui	14,6
11.	Paskaitų ciklui mokyklose „Šeimos planavimas – misija įmanoma“	0,5
12.	Transporto išlaikymui, paslaugoms ir kt.	2,2
13.	Specialiosios lėšos (pajamos už paslaugas)	1,8

VI SKYRIUS VAIKŲ IR JAUNIMO SVEIKATOS STIPRINIMAS

Šalčininkų rajono savivaldybės ugdymo įstaigose nuolat vykdoma koordinuota sveikatą stiprinanti veikla, į kurią įtraukiami ne tik vaikai ir mokiniai, bet ir jų tėvai, ugdymo įstaigos bendruomenė. Veiklos tikslas – didinti ugdymo įstaigų bendruomenių susidomėjimą sveikatos išsaugojimo galimybėmis bei didinti jų motyvaciją siekiant sveikatai palankaus gyvenimo būdo. Kad veiklos būtų kryptingos, atitinkančios sveikatos politikos strategines nuostatas, Sveikatos apsaugos ministerija nustatė veiklos prioritetus ir vertinimo kriterijus. Biuras vykde veiklas pagal nustatytus prioritetus bei kitomis sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo temomis.

Veiklos aprašymas
1. Užkrečiamųjų ligų profilaktika ir sveikatos stiprinimas
1.1. Profilaktiniai patikrinimai dėl pedikulozės ugdymo įstaigose vyko reguliariai. Atlikti 9810 patikrinimai. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai vedė asmens ir rankų higienos pamokas „Švarios rankytės“, „Apie utėlių gyvenimą“. Reguliariai ir atsakingai vykdydami pedikulozės prevenciją, visuomenės sveikatos priežiūros specialistai užkerta kelią epideminėms situacijoms ugdymo įstaigose. Sveikatos specialistai nuolat akcentuoja, kad užkrečiamųjų ligų būtų galima išvengti, jeigu visuomenėje būtų geresni asmeninės rankų higienos įgūdžiai. Iš viso organizuoti 222 užsiėmimai, kuriuose sudalyvavo 4245 vaikai.
1.2. 2019 m. mokyklose aktyviai vyko renginiai, skirti supratimo apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms didinimui. Antimikrobinis atsparumas – tai mikroorganizmų savybė išvengti jų gyvybei pavojingo antimikrobinų medžiagų poveikio. Bakterijų atsparumas yra aktuali problema sveikatos apsaugoje. Atsakingai vartodami antibiotikus galime padėti užkirsti kelią atsparių bakterijų vystymuisi ir plitimui. Iš viso organizuoti 102 užsiėmimai, kuriuose sudalyvavo 1913 vaikų.
1.3. Taip pat vyko užsiėmimai bendraisiais sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimais. Buvo diskutuojama sveikos gyvensenos, grūdinimosi, miego svarbos temomis, vykdytos kuprinių svėrimo akcijos.

Iš viso pravesta 170 užsiėmimų, kuriuose dalyvavo 3537 vaikai.

1.4. Balandžio mėn., bendradarbiaujant su Valstybės sienos apsaugos tarnyba, buvo organizuotas bendras protmūšis, kurį sudarė klausimai iš sveikatos ir valstybės sienos apsaugos veiklos sričių. Dalyvavo 28 mokiniai iš skirtingų ugdymo įstaigų.

2. Dantų ėduonies profilaktika

2.1. 2019 m. vienas iš Biuro veiklos prioritetų buvo burnos higienos užsiėmimų organizavimas. Ugdymo įstaigose buvo skaitomos paskaitos apie dantų higienos svarbą, organizuojami praktiniai užsiėmimai, kaip taisyklingai valyti dantis bei pasirinkti tinkamas dantų higienos priemones. Užsiėmimus vedė burnos higienistas ir visuomenės sveikatos specialistai. Iš viso organizuoti 139 užsiėmimai, kuriuose sudalyvavo 3453 vaikai.

3. Fizinio aktyvumo skatinimas

3.1. Specialistai vedė laikysenos gerinimo, plokščiapėdystės profilaktikos užsiėmimus, informavo apie fizinio aktyvumo svarbą. Iš viso organizuoti 66 užsiėmimai, kuriuose dalyvavo 1815 vaikų.

4. Psichikos sveikatos stiprinimas

4.1. 2019 m. visuomenės psichikos sveikatos stiprinimas buvo vienas iš veiklos prioritetų. Bendradarbiaujant su Šalčininkų pedagogine psichologine tarnyba bei ugdymo įstaigomis pradėta įgyvendinti ankstyvosios intervencijos programa, skirta nereguliariai vartojantiems psichoaktyvias medžiagas ar eksperimentuojantiems jomis jaunuoliams. Programą baigė 24 jaunuoliai.

4.2. Smurto ir patyčių bei psichikos sveikatos stiprinimo prevencijos temomis organizuoti 44 užsiėmimai, kuriuose dalyvavo 900 vaikų.

4.3. Vyresniųjų klasių mokiniai dalyvavo saviraiškos ir vidinės motyvacijos atskleidimo mokymuose „Mano gyvenimo motyvas“. Mokiniai užsiėmimų metu išmoko kaip motyvuoti save ir kitus bei ko reikia siekti, ką daryti, kad gyvenimas būtų prasmingas, įžvelgė savo pašaukimą, paslėptus talentus ir gyvenimo misiją, įsisavino svarbiausius laiko planavimo principus ir taisykles, sužinojo, kas tai yra pasipriešinimas pokyčiams ir kaip jį įveikti. Paskaitų ciklai vyko 5 Šalčininkų rajono ugdymo įstaigose.

5. Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija bei aplinkos sveikatos gerinimas

5.1. Tradiciškai gegužės mėn. vyko akcija „Pūsk balionus, o ne dūmus“, minėta Pasaulinė diena be tabako, o lapkričio mėn. tarptautinė nerūkymo diena, akcentavusios vaikams ir jaunimui rūkymo daromą žalą. Vyko CO dujų matavimo akcija „Aš žinau“ naudojant specialų vizualiai motyvuojantį prietaisą, užsiėmimai apie elektroninės cigaretės, naujas psichoaktyvias medžiagas. Iš viso organizuota 114 renginių, kuriuose sudalyvavo 2864 vaikai.

5.2. Birželio 13 d. Baltosios Vokės pramogų centre vyko prevencinis festivalis „Pieno tūsas 2019“, kuriame dalyvavo virš 100 mokinių iš Šalčininkų rajono mokyklų. Moksleiviams organizuota viktorina sveikatos stiprinimo tema ir „Just dance“ šokiai siekiant skatinti fizinį aktyvumą.

6. Sveikos mitybos skatinimas

6.1. Specialistai vedė užsiėmimus, kurių metu vaikai buvo supažindinami su sveikos mitybos pagrindais, minėta Europos sveikos mitybos diena, vyko praktiniai užsiėmimai, kaip pasigaminti sveikus užkandžius. Iš viso įvyko 173 užsiėmimai, kuriuose sudalyvavo 4107 dalyviai.

7. Traumų ir nelaimingų atsitikimų profilaktika

7.1. Organizuoti teoriniai ir praktiniai pirmosios pagalbos mokymai vaikams ir jaunimui. Iš viso pravesti 157 užsiėmimai, kuriuose dalyvavo 2926 mokiniai.

8. Lytiškai plintančių ligų profilaktika

8.1. Ugdymo įstaigose vyko lytiškumo ugdymo užsiėmimai, mokiniams buvo aiškinama apie lytiškai plintančias ligas, apsaugos priemones bei atsakingą šeimos planavimą, taip pat vyko renginiai AIDS dienai paminėti. Įvyko 100 užsiėmimų, dalyvavo 1591 mokinys.

8.2. Lektorius, vyrų klubo įkūrėjas Donatas Kantakevičius, skaitė paskaitas paaugliams lytinio auklėjimo, atsakomybės bei vyriškumo tema. Įvyko 9 pamokos, dalyvavo 227 vaikai. Vyko paskaita tėvams „Kaip rasti ryšį tarp paauilio ir tėvų“, kurioje dalyvavo 16 tėvų.

9. Sveikatą stiprinančių mokyklų tinklas. „Aktyvi mokykla“ priemonės įgyvendinimas

9.1. Rugsėjo mėn. įvyko seminaras „Lietuvos sveikatą stiprinančios mokyklos. Sveikatos stiprinimo programų rengimas“. Seminaras organizuotas siekiant paskatinti kuo daugiau Šalčininkų rajono ugdymo įstaigų įsitraukti į sveikatą stiprinančių ir aktyvių mokyklų tinklą. Renginyje dalyvavo 25 ugdymo įstaigų specialistai.

9.2. 2019 m. į sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą įsitraukė 2 mokyklos- Kalesninkų Mykolo Rudzio pagrindinė mokykla ir Jančiūnų universalus daugiafunkcis centras. Priemonę „Aktyvi mokykla“ įgyvendino 3 mokyklos – Šalčininkų Lietuvos Tūkstantmečio gimnazija, Šalčininkų lopšelis-darželis „Vyturėlis“ ir Šalčininkų rajono Anos Krepštul gimnazija.

VII SKYRIUS VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMAS IR STEBĖSENA

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, tvarkyti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą charakterizuojančius rodiklius, kad remiantis išsamia informacija apie savivaldybės bendruomenės sveikatos būklę, sveikatos rizikos veiksnius, būtų galima planuoti ir įgyvendinti visuomenės sveikatos stiprinimą savivaldybėje.

Veiklos aprašymas
1. Fizinio aktyvumo skatinimas
1.1. Sausio – birželio mėnesiais įvyko 38 fizinio aktyvumo užsiėmimai, kuriuose sudalyvavo 494 dalyviai. Rugsėjo mėn. miesto parke įvyko vieša treniruotė ir motyvacinė paskaita „Kaip nugyventi +100 metų“. Renginyje dalyvavo 29 dalyviai.
2. Mirtingumo keliuose mažinimas ir traumų profilaktika
2.1. Minėdami saugaus eismo dieną bendradarbiaujant su Vilniaus apskrities VPK Šalčininkų RPK balandžio ir spalio mėn. vyko akcijos „Vairuoju blaivus, nes myliu jus“. Akcijos vyko Jašiūnuose, Šalčininkuose, Butrimonyse ir Baltojoje Vokėje. Akcija skirta atkreipti visuomenės dėmesį į vairavimo išgėrus problemą, priminti vairuotojų atsakomybę saugoti save ir kitus, paskatinti žmones būti pilietiškus ir netolerantiškus neblaivių vairuotojų atžvilgiu. Lapkričio mėn. kartu su Vilniaus apskrities VPK Šalčininkų rajono PK bendruomenės pareigūnais bei jaunaisiais policijos rėmėjais akcentavome eismo dalyviams, kodėl tamsiuoju paros metu svarbu dėvėti atšvaitus ar kitas šviesą atspindinčias priemones.
3. Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija bei aplinkos sveikatos gerinimas
3.1. Vykdydamas savižudybių prevencijos priemonę Biuras pradėjo teikti priklausomybės ligų konsultanto paslaugas Šalčininkų rajono savivaldybėje. Konsultacijos teikiamos nemokamai, be gydytojo siuntimo, laikantis anonimiškumo ir konfidencialumo principų. 2019 m. priklausomybių konsultantai paslaugas teikė Šalčininkų, Dainavos, Jašiūnų, Akmenynės, Turgelių, Pabarės, Eišiškių seniūnijose. 3.2. Gruodžio 4 d. Jašiūnų dvare įvyko rajoninė konferencija „Priklausomybių prevencija, iššūkiai ir pagalba. Atsakingi esame visi“, kurios tikslas buvo atkreipti dėmesį į priklausomybių paplitimą ir problematikos aktualumą visuomenėje bei aptarti įvairiapuses pagalbos galimybes Šalčininkų rajone. Renginyje dalyvavo atstovai iš įvairių Šalčininkų rajono įstaigų: ugdymo įstaigų, vaikų globos namų, socialinių paslaugų centro, visuomenės sveikatos biuro, viešosios bibliotekos, policijos komisariato, probacijos tarnybos, senelių globos namų, seniūnijų, Šalčininkų rajono savivaldybės. Iš viso dalyvavo 67 dalyviai.
4. Širdies kraujagyslių ligų, nutukimo ir diabeto profilaktika
4.1. Akcija - „Sveikata pas Jus“ vyko Poškonių Gintaro Žagunio <i>pasienio užkardoje</i> , Turgeliuose „Žolinės“, Šalčininkuose „Daina prie Šalčios“, „Derliaus šventė“ bei Šalčininkėliuose „Atsiveikinimas su vasara“ švenčių metu. Akcijos metu visuomenės sveikatos specialistai suteikė žinių įvairiais sveikatos klausimais bei kvietė išbandyti savo jėgas teikiant pirmąją pagalbą, dalyviai buvo kviečiami atlikti kūno masės analizę, pamatuoti CO kiekį iškvėpiamame ore. Visi užsukę turėjo progą pasitikrinti savo žinias sveikatos viktorinoje. Akcijose sudalyvavo 86 žmonės. 4.2. Organizuoti 2 praktiniai seminarai „Maisto fiesta“ Versekos ir Turgelių bendruomenėms. Iš viso dalyvavo 39 asmenys.
5. Onkologinių susirgimų profilaktika
5.1. Organizuotos 2 „Nedelsk“ akcijos. Rožinio „Nedelsk“ autobusiuko specialistai lankėsi Šalčininkuose ir Dieveniškėse. Echoskopu buvo ištirtos 165 moterys. Taip pat buvo organizuotas moterų vežimas į mamografinę patikrą Nacionaliniame vėžio institute. Nuvežtos 46 moterys iš Šalčininkų, Šalčininkėlių, Zavišonių, Jašiūnų, Kalesninkų, Eišiškių, Jančiūnų, Butrimonių ir Pabarės.
6. Psichikos sveikatos stiprinimas
6.1. Lapkričio – gruodžio mėn. organizuotas 3 seminarų ciklas tėvams „Pozityvi tėvystė“, kurio metu buvo nagrinėjami pozityvaus vaikų auklėjimo principai, emocijų valdymo taisyklės, santykių ir stipraus ryšio

kūrimo su vaiku aspektai. Susitikimuose dalyvavo 22 tėvai.

6.2. Vykdydamas savižudybių prevencijos priemonę Biuras inicijavo dvi naujas paslaugas: 6.2.1. Psichikos sveikatos kompetencijų didinimo įmonių darbuotojams - užsiėmimų metu profesinės sveikatos priežiūros specialisto ir psichologo komanda vertino darbuotojų psichoemocinę būklę, išskėlė pagrindines problemas bei nustatė psichikos sveikatos raštingumo lygį, suteikė žinių apie psichikos sveikatą darbo vietoje, atliko atvejų analizės ir ieškojo galimų problemų sprendimo būdų. Veikloje dalyvavo 30 darbuotojų iš Šalčininkų rajono sutrikusio intelekto žmonių dienos užimtumo centro bei Šalčininkų socialinių paslaugų centro;

6.2.2. Bendrojo ugdymo mokyklų darbuotojų gebėjimų visuomenės psichikos sveikatos srityje stiprinimas - psichologo ir socialinio pedagogo komanda pasinaudodami savo kompetencija ir atsižvelgdami į mokyklai aktualias problemas bei iššūkius, diskutavo su mokyklos bendruomene ir parengė praktines rekomendacijas šioms problemoms spręsti. Šioje veikloje dalyvavo 24 pedagogai iš Šalčininkų „Santarvės“ bei Butrimonių A. Krepšul gimnazijos.

7. Visuomenės sveikatos specialistų kvalifikacijos tobulinimas

7.1. Ištisus metus specialistai tobulinosi įvairiose srityse: gerosios patirties sklaidos, gyvensenos tyrimų organizavimo, viešųjų pirkimų, priklausomybių, psichikos sveikatos, burnos sveikatos, vaikų mitybos, tarpžinybinio bendradarbiavimo, ankstyvosios intervencijos, širdies ir kraujagyslių ligų profilaktikos.

8. Visuomenės sveikatos stebėsenos 2019 m. duomenų analizės ir ataskaitos parengimas

8.1. Išanalizuotas 51 unifikuotas rodiklis, atspindintis visuomenės sveikatos būklę Šalčininkų rajono savivaldybėje. Parengta 2019 m. visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita ir remiantis stebėsenos duomenimis numatytos ateinančių metų sveikatos stiprinimo kryptys.

8.2. Vyko tyrimas Lietuvos gyventojų faktinės mitybos, mitybos ir fizinio aktyvumo įpročių tyrimas. Apklaustas 31 Šalčininkų rajono gyventojas.

9. Šalčininkų rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2019-2021 metų programa

9.1. Užsiėmimai vyko Šalčininkų mieste. Programoje dalyvavo 52 asmenys, iš kurių 12 pilnai pabaigė 6 mėn. mokymus, 30 asmenų baigė nepilną 2-4 mėn. kursą, 10 asmenų buvo pašalinti dėl nelankymo ar atėjus į užsiėmimą būnant neblaiviems.

9.2. Lapkričio mėn. Varėnos rajono savivaldybės visuomenės biure vyko konferencija „Smurto artimoje aplinkoje: apraiškos, iššūkiai ir atsakomybės“, kurios metu buvo pristatyta Šalčininkų rajono smurto prevencijos programos geroji patirtis.

10. Projektas „Sveikatos ugdymo priemonių gerinimas Šalčininkų rajone“

10.1. Įgyvendinant „Sveikatos ugdymo priemonių gerinimas Šalčininkų rajone“ projektą įvyko 9 psichikos sveikatos gerinimui skirti seminarai, 5 seminarai skirti sveikos mitybos skatinimui, 8 renginiai „Sveikatos palapinė“, 49 meno terapijos užsiėmimų ciklai, 4 seminarai apie fizinio aktyvumo naudą. Buvo sudarytos 12 mankštos užsiėmimų grupės, kuriose vyko Šalčininkuose, Turgeliuose, Eišiškėse, Versekoje, Purvėnuose, Butrimonyse ir Šalčininkėliuose. Iš viso projekto veikloje dalyvavo 1284 žmonės.

VIII SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS

1. Atsižvelgiant į tai, kad visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos iš dalies yra įvairių įstaigų ir organizacijų veiklos dalis, siekiama plėtoti bendradarbiavimą sveikos gyvensenos mokymo ir ugdymo veikloje.

2. 2019 m. sudarytos 5 bendradarbiavimo sutartys: su Šalčininkų Jano Sniadeckio gimnazija, Šalčininkų rajono sutrikusio intelekto žmonių dienos užimtumo centru, Šalčininkų socialinių paslaugų centru, Šalčininkų specialiąja mokykla ir Jašiūnų lopšeliu-darželiu „Žilvitis“.

3. Biuras nuolat bendradarbiauja su Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centru, Higienos institutu, Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centru, Vilniaus apygardos probacijos tarnyba, Nacionaliniu kraujo centru, Šalčininkų rajono ugdymo įstaigomis, Šalčininkų kultūros centru, Šalčininkų socialinių paslaugų centru, Šalčininkų viešąja biblioteka ir kt.